

Ramazan Davulcuları Ve Manilerimiz

– M.Nihat Malkoç · 28 Mayıs 2019

M. NİHAT MALKOÇ

Müstesna zaman dilimlerinden birisidir mübarek ramazan... Onun için de Müslümanlar tarafından büyük bir şevkle karşılanır. Bu aya erişmeden evvel hazırlıklara girilir. Kadınlar ramazanlık yiyecekler hazırlamaya aylar önceden başlarlar. Yufkalar açılır, konserveler yapılır. Kadınlar her gün birbirine gidip bu gibi hazırlıkları beraberce yaparlar. Bu ayda büyük bir yardımlaşma ve dayanışma örneği gösterilir.

Ramazan deyince hiç şüphesiz ki aklımıza ramazan davulcuları geliyor. Çok eskilerden bugüne intikal eden ramazan davulculuğu geleneği bugün de devam ediyor. Oruç tutacılara sahur haber veren ve kalkıp yemelerini sağlayan bu kişiler nedense günümüzde bazı kesimler tarafından dışlanıyorlar. Hatta bazı belediyeler ramazan davulu çalınmasını yasaklıyorlar. Oruç tutmayanlar bu köklü geleneğin kalkmasını istiyorlar.

Gerçi oruç tutanların bir kısmı da ramazan davulcularına sıcak bakmıyor. Çünkü küçük çocuklar gecenin yarısında uyanıyorlar; hatta korkuyorlar. Bir daha da yataklarına yatmıyorlar, anneleriyle yatıyorlar. Bazı çocukların davul sesinden etkilenip uyandıkları doğrudur. Fakat bunda asıl kabahat davulcularındır. Çünkü davul çalmanın da belli bir adabı vardır. Amaç oruç tutacakları uyandırmak ve ertesi gün aç kalmalarını önlemektir. Fakat bazı davulcular sanki inadına mahalleyi ayağa kaldırıyor. Bir anda her şey arapsaçına dönüyor. Bu gibi sorumsuz kişiler çok köklü bir geleneğin yavaş yavaş kaybolmasına neden oluyor.

Bazı belediyeler ramazan davulcularının eğitilmesine önyak oluyor. Müzik alanında çalışanlar onlara davul çalmanın yollarını öğretiyor. Bu doğru ve yerinde bir uygulamadır. Çünkü gece yarısında ritimsiz bir gürültüyle uyanmayı hiç kimse istemez. Çok eskiden insanların diledikleri saatte uyanmasını sağlayan çalar saatler yoktu veya çok yaygın değildi. Fakat günümüzde hemen her evde çalar saat vardır. Hatta teknolojinin nimetlerinden biri olan cep telefonları saat görevi de görerek bizi istediğimiz saatte uyararak kalkmamızı sağlıyorlar. Demek ki artık davulcuların görevi insanları sahur kaldırmaktan öte köklü bir geleneği devam ettirmek, ramazana eğlenceli bir hava kazandırmaktır. Bunu yapanların belli bir müzik eğitiminin olması şarttır. Özellikle vurmali çalgılar konusunda tecrübeli olmaları, bu alanda eğitim almaları gerekir. Aksi halde gelenek ve eğlence zulme dönüşür. Bu çağda insanları ritimsiz gürültüyle sahur kaldırmak, geleneğin yozlaşması sonucunu doğurur.

Ramazanlarda davulcular hem davul çalar, hem de bu ayın ruhuna uygun maniler söylerler. Mani halk kültüründe ve edebiyatımızda çok köklü bir geleneğe ve muhtevaya sahiptir. Maniler, söyleyeni belli olmayan, genellikle 7'li hece ölçüsüne göre söylenen dörtlüklerdir. Doğu Anadolu'da mani yerine 'bayatı'

sözü de kullanılmaktadır. Uyak düzeni “a - a - b - a” şeklindedir. İlk iki mısra birbirinden bağımsız olup; asıl vurgulayıcı içerik, üçüncü ve dördüncü mısralarda yer almaktadır. Konuları aşk, gurbet, ayrılık, kıskançlık olabileceği gibi, ramazan manileri gibi özel zamanlara ait manilere de rastlanmaktadır. Ramazan ayında davulcuların söylediği manilerden bir kısmını dikkatinize sunmak istiyorum:

“Yeni Cami direk ister / Söylemeye yürek ister
Benim karnım toktur amma /Arkadaşım börek ister

Sokak yolu dar mıdır? / Minaresi var mıdır?
İftara kal diyorlar, / Acep aslı var mıdır?

Aldanma sağa sola, / Gel gidelim hak yola,
Güzel oruç tutanın, / Akıbeti hayrola.

Maniler çiçeklidir. / Birbirine eklidir.
Davulcunun daveti, / Mutlaka böreklidir.

Herkes sabırla bekler, / Zayi olmaz emekler.
İftara geliyoruz. / Hazırlansın yemekler.

Bak geldi etli dolma, / Çok yiyip göbek salma.
Üstüne bir kahve iç, / Terâvihe geç kalma!..

Kavuştuk Ramazana. / Ne de büyük ihsana.
Bu ayda oruç tutmak, / Huzur verir insana.

Sahur oldu ışıyor, / Bülbüller ötüşüyor,
İftarda çay deyince, / Yüreğim tutuşuyor.”

Milletler gelenek ve göreneklerini yaşayarak daha güçlü kalırlar. Her ne kadar bu işi maddi bir beklenti karşılığında yapıyorsa da, ramazan davulcusu köklü bir geleneği devam ettiren insandır. Milletimizin değerleriyle zıtlaşmak, onlarla mücadele etmek yerine bu kültürel birikimi koruyup kollamalıyız. Milli ve manevi değerlerimiz sayesinde birbirlerimizle kenetlenabiliyoruz, aynı ruhu yaşıyoruz. Bizleri kendisine benzetmek ve yozlaştırmak isteyen Batılı toplumlara mesafeli durmalıyız; değerlerimize ve değerlilerimize sınıksız sarılmalıyız.